

Autisme en seksualiteit: ook dat nog!!

Yvette Dijkxhoorn

Universiteit Leiden

Uitgangspunten

- Seksualiteit en intimiteit aspect van het normale leven
- Ook bij mensen met beperkingen
- Ontwikkeling van ontkenning en straffen naar een pro-actief opvoedend beleid
- → VOORLICHTING

Zo maar wat valkuilen voor mensen met een ASS

- Problemen met prikkelverwerking → veel nieuwe prikkels
- Problemen met herkennen en benoemen van emoties → veel nieuwe gevoelens en emoties
- Niet begrijpen van de gevoelens van anderen → makkelijk over de grenzen van anderen gaan
- Niet begrijpen emoties en intenties van anderen → moeilijk eigen grenzen bewaken

De normale sexuele ontwikkeling I

- Babyfase: directe behoeftebevrediging, lichaam ontdekken door aanraking zelf en de ander, auto-erotisch gedrag
- Peuterfase: bewustwording seksuele identiteit, ontstaan sexerolgedrag, ontwikkeling ToM, aanvang exploratie (spel en stimulatie), aanvang controle (straf)
- Basisschoolleeftijd: aandacht naar anderen (experimenteren, verliefdheden), aanleren seksuele norm

De normale seksuele ontwikkeling: Adolescentie

- Biologische veranderingen (secundaire geslachtskenmerken)
- Objectkeuze
- Toenemende interesse (seksuele fantasieën en zelfbevrediging)

Vriendschap

- Vanaf geboorte interesse in anderen
- Vanaf het eerste jaar niet wederkerige vriendschappen
- Vanaf het vierde jaar samen spelen, maar gericht op de activiteit
- Vanaf het 6e jaar op de persoon gericht
- Vanaf het twaalfde jaar: wederkerig, persoonlijk, eerlijk en ook kritisch.

Risicofactoren voor mensen met een VB en een ASS

- Veel minder leren van leeftijdsgenoten
- Geen 'speeltuin'
- Nadoen zonder begrip
- Wel theoretische interesse, maar minder ervaring
- Verhoogd risico onprettige ervaringen
- Sociaal onaangepast (ervaren) gedrag: staren, te openlijk, 'stalken', obsessies

Voorwaarden aan voorlichting

- Op de persoon toegespitst (kan ook in groep): tempo, voorkennis, wensen, grenzen
- Concreet en visueel
- Aangepast taalgebruik
- Voortdurend toetsen of het begrepen is/welke betekenis is verleend
- Openheid
- Positieve bekrachtiging

Voowaarden omschreven:

We praten over seksualiteit maar we doen het niet! Jij bent baas over je eigen lijf en als jij iets doet wat een ander niet wil kan je daar problemen mee krijgen.

Het is een spannend onderwerp en het kan zijn dat je opgewonden raakt terwijl we het bespreken. Dit is niet erg. Als je niets doet gaat het vanzelf over. Je kan je zelf bijvoorbeeld afleiden door aan iets anders te denken.

Wat willen we aanleren

Basisgevoelens

- In welke situaties heb je welke gevoelens?
- Waar voel je dat gevoel in je lichaam?
- Hoe herken je dat gevoel bij jezelf en bij anderen?
- Hoe gedraag jij je als je je zo voelt?
- Wat zijn de gevolgen van dat gedrag voor jezelf en je omgeving?

Wanneer was je boos?

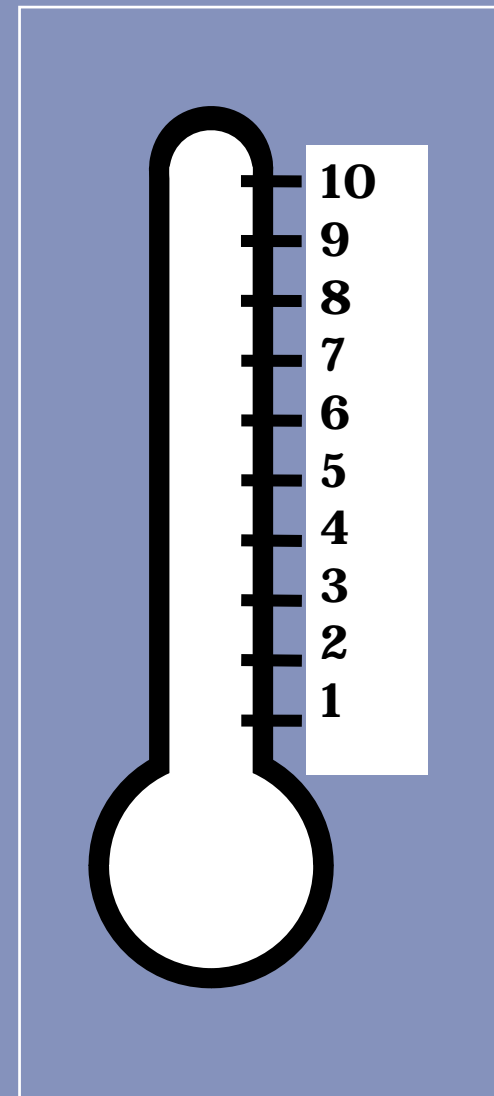
Waar voelde je de boosheid in je lijf?

Wat deed je toen je boos was?

Waarom was je boos?

Hoe zagen anderen aan jou dat je boos was?

Geef op de gevoelsthermometer hiernaast
aan hoe boos je was.

Basisregels

- Intieme hygiëne
- Lichaamsdelen en hun functies
- Voorlichting in engere zin (zwangerschap, geslachtsziekten)

Grenzen

- Welke soorten grenzen zijn er?
- Hoe herken je grenzen bij jezelf en de ander?
- Wanneer ga je over een grens, of gaat een ander over jouw grens
- Hoe kun je de grens aangeven?

Bij wie mag dit wel? Bij wie mag dit niet?

een schouderklopje
geven

een zoen op de wang
geven

een hand op een been
leggen

een zoen op de mond
geven

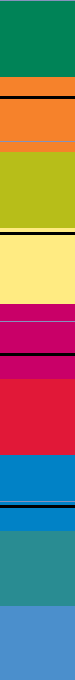
een omhelzing
geven

arm in arm lopen

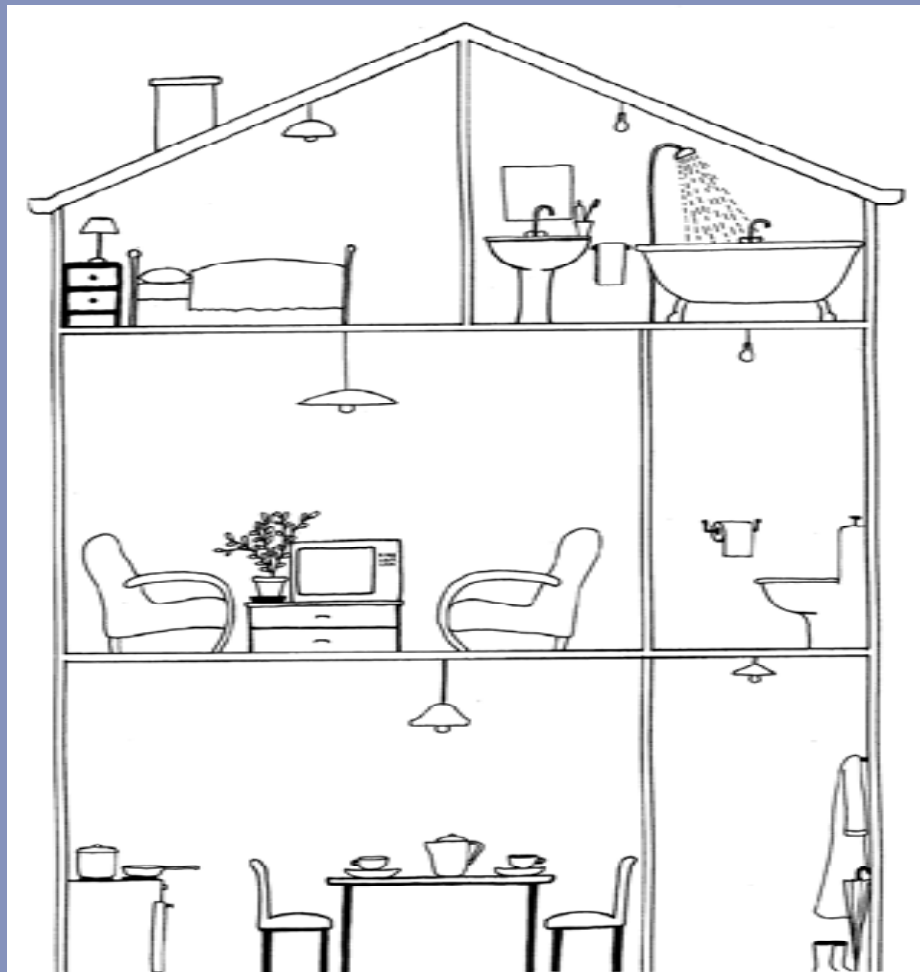
VRIENDSCHAP VERLIEFD VERKERING RELATIE

Hand in hand lopen				
Schouderklopje geven				
Knuffelen				
Legen elkaar aan zitten				
Arm in arm lopen				
Vrijen				
Zoen op de wang geven				
Omhelzing geven				
Zoen op de mond geven				

Waar in huis mag je masturberen?

Zet een groene stip in de ruimte in huis waar je mag masturberen

RELATIECOACH

een vertrouwd persoon die bij elke nieuwe stap op het gebied van relaties en seksualiteit meedenkt zodat je niet in de problemen komt

- Protocol autisme en seksualiteit (IVOO Maastricht)
- Seks@autisme.com (Vermeulen)
- Op de grens (groepstraining voor jongeren van 14 t/m 20 jaar met een ASS en een VB)
Polikliniek Trialis, Zeist